

Punjab Board Class 10 2026 Music Vadan Question Paper with Solutions

Time Allowed :2 Hours

Maximum Marks :60

Total Questions :26

ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਲਟਾ ਕਰੋ :

1. ਸਖੱਸਟ ਹਸਤਲਿਖਤ ਨਾਲ ਲਿਖੋ ।
2. ਸਾਰੇ ਧਰਮਨ ਅਠਿਵਾਰਿਆਂ ਹਨ, ਅੰਤਰੀਰ ਵਿਰਲਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।
3. ਖਰਤਿਏਕ ਧਰਮਨ ਦੇ ਅੰਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।
4. ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਘਯੋਗੀ ਸਬਦਾਂ, ਧਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਾਂਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾ ਕਰੋ ।
5. ਨਵਾਂ ਵਿਸਾ ਨਵੀਂ ਧੰਨੇ 'ਤੇ ਲਿਖੋ । ਧਰਮਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਕਰਮਥੱਯ ਰੂਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

1. ਸਾਰੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਖਿੱਛੇ ਖਿਛਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਧਰੁਰਿਰਿਆ ਦੇ ਬਾਰੇ ਖੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਭੀਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਧਰੁਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਦਲਾਅ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

Step 2 : ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਧੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਗ ਦੀ ਚਾਲ, ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੋਨ ਅਤੇ ਰਿਥਮ । ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਲਹਜਾ ਜਾਂ ਅਲੰਕਾਰ ਸਿੱਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੁਨੀ ਦੇ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

Step 3 : ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਦਾ ਧਰੁਭਾਵ ।

ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੀਨਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਹੀ ਅਨੁਭੂਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਦਾਰਾਰ ਨੂੰ ਆਖਣੇ ਸੁਰੀਲੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਧਰੁਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਮੇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

2. ਕੀੜੇ ਸਾਰੇ ਸੰਗੀਤ ਸੰਗ ਸੰਗਠੇ ਹਨ ?

Solution :

Step 1: ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਾਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਟਾਫੋਰਕਲ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮੰਗੀਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਘਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਮੰਗੀਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਘਰ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ਯੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ਜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

Step 2: ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੈਟਾਫੋਰਕਲ ਅਰਥ ।

ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਖਛਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੀਤ ਦਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੀਵਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਯੁਨੀਆਂ ਦੁਰਤੀ ਰੂਥ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਛੇ ਜਾਂ ਕੀੜੇ, ਘਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੰਗੀਤਰ ਮੰਦੇਸ ਨੂੰ ਧੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ।

Step 3: ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਦੇ ਮੰਗੀਤ ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਅਤੇ ਯੁਨੀਆਂ ਦੁਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵਭਾਵਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਮਨੁੱਖੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਗੱਲ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ਯੁਨੀਆਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੰਗੀਤਰ ਅਨੁਭਵ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਘਰ ਮੰਗੀਤ ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਹੈ ।

3. ਤਾਂਘਰੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਰ ਕਿਥੇ ਕੀਤਾ ?

Solution :

Step 1: ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਖਿੱਛੇ ਖਿਛਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕਾ ਦੇ ਥਾਠੇ ਖੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਭੀਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਦਲਾਅ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

Step 2: ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਖੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਗ ਦੀ ਚਾਲ, ਮੰਗੀਤਰ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੋਨ ਅਤੇ ਰਿਥਮ । ਜਦੋਂ ਮੰਗੀਤ ਦਾ ਲਗਜਾ ਜਾਂ ਅਲੰਕਾਰ ਸਿੱਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਹੋਰ ਜਾਂ ਉੱਥਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੁਨੀ ਦੇ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

Step 3: ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਦਾ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ।

ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੀਨਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਹੀ ਅਨੁਭੂਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਅਦਾਰਾ ਨੂੰ ਆਖਣੇ ਸੁਰੀਲੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਮੇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

4. ਕੇਮਲ ਸਵਦਾਂ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਾ ਧਰਮਕ੍ਰਿਤਿਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਾਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਟਾਫੋਰਕਲ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੀੜ੍ਹੇ ਮੰਗੀਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਘਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੀੜ੍ਹੇ ਰਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਮੰਗੀਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਘਰ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਖੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਿਕ ਯੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਿਕਾਂ ਜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

Step 2 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੈਟਾਫੋਰਕਲ ਅਰਥ ।

ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਪਛਾਣਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੀਤ ਦਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੀਵਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਯੁਨੀਆਂ ਦੁਰਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਦੇ ਜਾਂ ਰੀੜ੍ਹੇ, ਘਰ ਇਹ ਰਿਸੇ ਮੰਗੀਤਰ ਮੰਦੇਸ ਨੂੰ ਧੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ।

Step 3 : ਬਿਨਾਂ ਰਿਸੇ ਜੀਵ ਦੇ ਮੰਗੀਤ ।

ਗਲਾਜ਼ਿ ਕੁਝ ਗਾਗਾਂ ਅਤੇ ਯੁਨੀਆਂ ਦੁਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਭਾਵਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਮਨੁੱਖੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਗੱਲ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਖੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਿਕ ਯੁਨੀਆਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੰਗੀਤਰ ਅਨੁਭਵ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਘਰ ਮੰਗੀਤ ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਹੈ ।

5. ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਤਾਲ ਮੇਲ ਲਈ ਕਿੱਤੇ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਵਧੀ ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਮੇਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਖੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਵਧੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਦੀ ਹੈ ।

Step 2 : ਸਾਜ਼ ਦੀ ਵਧੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ।

ਸਾਜ਼ ਦੀ ਵਧੀ ਤਾਲ ਅਤੇ ਰਿਥਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਿਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਮੰਗੀਤਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਲ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

Step 3 : ਵਧੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਦੀ ਹੈ ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਮੰਗੀਤਕਾਰ ਵਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਆਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੀ ਯੁਨੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਧੀ ਦਾ ਖੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਵਧੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਤਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ।

6. ਬਟ ਵਿੱਚ ਕਿਨ੍ਹੇ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ?

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਘਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਛਦਾ ਹੈ । ਮਾਧਨ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਗਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮਹਾਇਤਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

Step 2 : ਮਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ।

ਘਟ ਵਿੱਚ ਰਿਬਮ, ਤਾਲ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗੀਤਰ ਮਾਧਨਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਹ ਸਭ ਮਾਧਨ ਜੁੜ ਕੇ ਇੱਕ ਅਦੁਤ ਜੁੜਾਵ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

Step 3 : ਮਾਧਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ।

ਮਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਘਟ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਬਮ, ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਯੁਨੀ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਘਟ ਵਿੱਚ ਮਾਧਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਰਹਿਣਾ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੁਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ।

7. ਰਾਗ ਬਦਲਣ ਦਾ ਘਾਟ ਦੱਸੋ ।

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਰਾਗ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪੁਰੀਰਿਠਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਗ ਬਦਲਣਾ ਇੱਕ ਮੰਗੀਤਰ ਕਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਤਰ ਬਦਲਾਅ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਬਮ, ਟੋਨ, ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਰਾਗ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪੁਰੀਰਿਠਿਆ ।

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮੰਗੀਤਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਮੰਗੀਤਰਾਰ ਰਾਗ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਨਵਾਂ ਰਾਗ ਪਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ।

Step 3 : ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੁਰੀਰਿਠਿਆ ।

ਇਸ ਪੁਰੀਰਿਠਿਆ ਵਿੱਚ ਰਿਬਮ, ਸੁਰ, ਅਤੇ ਤਾਲ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਗੀਤਰ ਪੁਰਭਾਵ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਰਾਗ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪੁਰੀਰਿਠਿਆ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਿਵਨਦਾਇਕ ਰੰਗ ਨੂੰ ਖੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਰਿਬਮ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ।

8. ਰਾਗ ਭੁਖਾਲੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਦੱਸੋ ।

Solution :

Step 1 : ਰਾਗ ਭੁਖਾਲੀ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ।

ਰਾਗ ਭੁਖਾਲੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਸੰਰਚਨਾ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੈ ।

Step 2: ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ।

ਰਾਗ ਭੁਯਾਲੀ ਰਾਗ ਬੰਦ ਭਾਗੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ "ਮੈਲ ਰਾਗ" ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਗ ਭੁਯਾਲੀ ਦਾ ਬੀਟ ਅਤੇ ਟੋਨ ਪਰੀਤਮਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ ।

Step 3: ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸੁਰੀਲਾ ਅਭਿਆਸ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਸੁਰੀਲੇ ਅਤੇ ਯੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਭੁਯਾਲੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮੈਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਯਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਤਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

9. ਚੰਦ੍ਰਾਤਲ ਦੇ ਕਿੱਥੇ ਵਿਧਾ ਖੁੱਲੀ ਹਨ ?

Solution :

Step 1: ਚੰਦ੍ਰਾਤਲ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ।

ਚੰਦ੍ਰਾਤਲ ਇੱਕ ਮਾਨਵਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਆਯੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 2: ਵਿਧਾ ਦੇ ਖੁੱਲੇ ਜਗ੍ਹਾ ।

ਇਹ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾ ਖੁੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਖੁੱਛਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਸੰਗੀਤ, ਬੋਧ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

Step 3: ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ।

ਇਸ ਵਿਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਆਯੁਨਿਕ ਗਾਯਕੀ ਵਿੱਚ ਹੈ । ਇਹ ਵਿਧਾ ਖੁੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤਕ ਸੰਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਚੰਦ੍ਰਾਤਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਯੁਨੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

10. ਗੁਰਮ ਤੋਂ ਰਿਨ੍ਹੇ ਮੱਤਰ ਦੀ ਬਾਲ ਹੈ ?

Solution :

Step 1: ਗੁਰਮ ਅਤੇ ਮੱਤਰ ਦੀ ਬਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਗੁਰਮ ਅਤੇ ਮੱਤਰ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਰੂਪ ਦੇ ਬਾਰੇ ਖੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਤਾਤਪਰਯ ਹੈ ਕਿ ਰਿਮੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੱਤਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਥੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

Step 2: ਬਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੱਤਰ ਦੀ ਬਾਲ ਨੂੰ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਮੇ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਸੈਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅਥਾਮਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ।

Step 3 : ਮੰਗੀਤ ਜਾਂ ਰਾਰਜ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੱਤਰ ਦੀ ਬਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਿੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਰਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦੇ ਤਹਤ ਜਾਂ ਰਿਮੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਜਦੋਂ ਰਿਮੋ ਮੰਗੀਤ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਦੇ ਤਹਤ ਮੱਤਰ ਦੀ ਬਾਲ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੋਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਪੂਰਣ ਕਰੋ ।

11. ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਦਾ ਵਧੀ ਸੁਵੱਧ ਦੇਵੋ ।

Solution :

Step 1 : ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਦਾ ਪਹਿਚਾਣ ।

ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਖ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਮਿਸਰ ਰਾਗ ਅਤੇ ਪੁਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਸੁਰੀਲਾ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਰਭਾਵ ।

ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਇੱਕ ਐਸਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪੁਰਭਾਵ ਮਿਸਰ ਯੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਖਾਮ ਮਹੱਤਵ ਹੈ । ਇਹ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪੁਰਗਟ ਅਤੇ ਧਾਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਮੰਦੇਤ ਹੈ ।

Step 3 : ਮੰਗੀਤਰ ਸੁਵੱਧ ।

ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੰਗੀਤਰ ਤੱਤ ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਸੁਵੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਪੁਰਭਾਵ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰੁਹਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਅਹਿਮਾਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਰਾਗ ਮਿਸਰ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਮ ਪੁਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸੁਵੱਧਤਾ ਹੈ ।

12. ਗਾਹਿਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਵਧੋ ।

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਗਾਹਿਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਰਿਮੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਾਹਿਰ ਦੇ ਘਰ ਵਧੋ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਸੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਰਿਮੋ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਗਾਹਿਰ ਦਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤਹਿਯੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

13. ਖਾਣ ਥਾਟ ਵਿੱਚ ਰਿੰਡ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਖਰਚਾਰ ਰੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈ ?

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਖਾਣ ਥਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਥਾਰੇ ਖੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੁਭਾਵ ਨੂੰ ਖਰਚਾਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

Step 2 : ਖਰਚਾਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ।

ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਖਰਚਾਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਖਾਣ ਖੀਣ ਦੀ ਆਦਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਆਕਰਤੀ ਦੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

Step 3 : ਉੱਤਰ ।

ਉੱਤਰ ਸਬੰਧੀ, ਇਹ ਖਰਚਾਰ ਖਾਣ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਖਾਣ ਦੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

14. ਖੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਲਈ ।

Solution :

Step 1 : ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਖੁੱਛਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਮਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ।

ਖੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਜ਼ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੁੱਲਾ, ਤਬਲਾ, ਬੀਉ, ਅਤੇ ਗਿਟਾਰ, ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

Step 3 : ਮਾਜ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ।

ਇਹ ਮਾਜ਼ ਖੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਗ-ਰੰਗ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨੇ ਸੰਵਾਦ ਉਪਲਬਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਖੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਜ਼ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੁਰੀਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

15. ਭਰੇ ਰਾਗ ਦਾ ਆਹੋਰ - ਅਦਭੁਤ ਲੀਲਾ ।

Solution :

Step 1 : ਰਾਗ ਆਹੋਰ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ।

ਰਾਗ ਆਹੋਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜ, ਰੁਹਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

Step 2: ਅਦਭੁਤ ਲੀਲਾ ਦੀ ਪੁਰਰਿਰਿਯਾ ।

ਇਹ ਰਾਗ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਰੁਹਾਨੀ ਅਨੁਭੂਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਦਭੁਤ ਲੀਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

Step 3: ਰਾਗ ਆਗੇਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਭੂਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਅਨੁਭਵ ਖੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਰਾਗ ਆਗੇਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਦਭੁਤ ਅਤੇ ਰੁਹਾਨੀ ਅਨੁਭੂਤੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

16. ਰਾਗ ਭੁਖਲੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹੜੇ ਸਵਰ ਕੌਮ ਲੰਬੇ ਹਨ ?

Solution :

Step 1: ਰਾਗ ਭੁਖਲੀ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ।

ਰਾਗ ਭੁਖਲੀ ਇੱਕ ਆਯੁਠਿਕ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 2: ਸਵਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ।

ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਰ ਮਿਸਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਗ ਭੁਖਲੀ ਵਿੱਚ ਸਵਰੀ ਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

Step 3: ਕੌਮ ਲੰਬੇ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ।

ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਵਰਾਂ ਦੀ ਲੰਬੇ ਹੋਏ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੀਲਾਪਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਰਾਗ ਭੁਖਲੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਸਵਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

17. ਏਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਰਿਸੀਆਂ ਤਾਲੀਆਂ ਗੁਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?

Solution :

Step 1: ਏਕਤਾਲ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ।

ਏਕਤਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਥਾਰਥ ਰੀਤ ਰੇਖਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ੧੨ ਬੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 2: ਗੁਣੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ।

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ੧੨ ਬੀਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਣੀਆਂ ਜਾਂ ਝਾਂਜਾਂ ਗਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਗ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ।

Step 3: ਤਾਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ।

ਏਕਤਾਲ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵ ਹੈ । ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਨਿਰਘੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਸੁਲਝਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ।

Quick Tip

ਏਰਤਾਲ ਦੇ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ੧੨ ਬੀਟਾਂ ਗੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਚਰਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਖਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

18. ਗਾਗ ਦੇ ਕੋਈ ਇਸਟਿਮ ਨਿਯਮ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਗਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ।

ਗਾਗ ਦੀ ਪੁਰਰਿਠਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਲਣ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਖਰਯੋਗ ।

Step 2 : ਗਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ।

1. ਗਾਗ ਵਿੱਚ ਤਾਲ ਦਾ ਖਾਲਣ । 2. ਸੁਰ ਅਤੇ ਰਿਥਮ ਦੀ ਸਮਝ । 3. ਗਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪੁਰਰਿਠਿਆ ।

Step 3 : ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੁਰਭਾਵ ।

ਇਹ ਨਿਯਮ ਮੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਗਾਗ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਇੱਕ ਪੁਰਭਾਵਮਾਲੀ ਪੁਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਗਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰੇ ਮੰਗੀਤਕ ਜਾਨਕੇ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ।

19. ਅਚਲ ਸਵਰ ਨੂੰ ਖਿਫਭਾਟ ਕਰੋ ।

Solution :

Step 1 : ਅਚਲ ਸਵਰ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ।

ਅਚਲ ਸਵਰ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਸਚਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

Step 2 : ਅਚਲ ਸਵਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ।

ਅਚਲ ਸਵਰ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਯਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਪੁਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

Step 3 : ਅਚਲ ਸਵਰ ਦੀ ਪੁਰਰਿਠਿਆ ।

ਅਚਲ ਸਵਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮੰਗੀਤਕਾਰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਯੁਨੀ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤਕ ਬਯੀ ਪੁਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਅਚਲ ਸਵਰ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਗਿਲਾਅ ਨਾ ਕਰਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੁਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

20. ਖੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਨ ਐਲਿਊਥ ਉਚਰਣ ਨਿਸਾਨ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਖੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਖੰਜਾਬੀ ਸਾਂਝੇ ਵਿੱਚ ਸਵਰਾਂ ਅਤੇ ਸਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਸਿੱਧਾਂਤ ਹਨ ।

Step 2 : ਖੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ।

ਖੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਣ ਲਈ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਯੁਨੀਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

Step 3 : ਉਚਾਰਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ।

ਖੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨ ਅਤੇ ਉਚਾਰਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਖੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ।

21. ਗੁਰਮ ਤਾਲ ਦੀ ਜਾਤੀ ਪਹਚਾਣੋ ।

Solution :

Step 1 : ਗੁਰਮ ਤਾਲ ਦਾ ਪਹਿਚਾਣੋ ।

ਗੁਰਮ ਤਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਾਲ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵਰਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਗੀਤਕ ਰਾਗਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯਾਨ ਗਾਇਕੀ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਅਨੁਭੂਤੀਆਂ ਦਾ ਖੋਜਕਰਮ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਹੈ ।

Step 2 : ਤਾਲ ਦੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਪਹਚਾਣੋ ।

ਗੁਰਮ ਤਾਲ ਦੀ ਜਾਤੀ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 3 : ਪਰਭਾਵ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ।

ਗੁਰਮ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ੇ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਿਸ਼ੇ ਖਾਮ ਰਾਗ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਗੁਰਮ ਤਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਿੱਟਾ ਟੀਮਬਲ ਅਤੇ ਯੁਨੀਕਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

22. ਖਮਾਨ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਪਹਚਾਣੋ ।

Solution :

Step 1 : ਖਮਾਨ ਰਾਗ ਦਾ ਪਹਿਚਾਣੋ ।

ਖਮਾਨ ਰਾਗ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸੰਗੀਤਕ ਲਹਿਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ।

ਖਮਾਨ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਖਮੰਤ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਸਰ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰੀਲਾਪਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Step 3: ਖਰਭਾਵ ।

ਇਹ ਰਾਗ ਖੁਭ ਆਤੇ ਸੁਰੀਲੇ ਤੱਤ ਵਿੱਚ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਖਮਾਨ ਰਾਗ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸ ਦੀ ਸਾਂਤੀ ਆਤੇ ਖਿੱਟੇ ਸੁਰੀਲੇ ਲਗਜੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ।

Quick Tip

ਖਮਾਨ ਰਾਗ ਦਾ ਖਰਭਾਵ ਸਾਂਤੀ ਆਤੇ ਯਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੀਲਾ ਤੱਤ ਘੋੜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

23. ਉਸਤਾਦ ਬਲਗਰ ਮਿੱਥ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਖੱਧਰ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਉਸਤਾਦ ਬਲਗਰ ਮਿੱਥ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਖਰਿਚਯ ।

ਉਸਤਾਦ ਬਲਗਰ ਮਿੱਥ ਜੀ ਇੱਕ ਖਰਮਿੱਥ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਤੇ ਗਾਇਕ ਸਨ । ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਖੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਆਤੇ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਖਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ ।

Step 2 : ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ।

ਉਸਤਾਦ ਬਲਗਰ ਮਿੱਥ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਆਤੇ ਖੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਆਖਣੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾਲ ਆੱਗੇ ਵਧਾਇਆ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗਜ਼ਲਾਂ, ਰਾਗਾਂ ਆਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤਕ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖਣੀ ਦਰੀ ਕਲਾ ਦਾ ਖਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਆਤੇ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ।

Step 3 : ਉਸਤਾਦ ਬਲਗਰ ਮਿੱਥ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਖਰਭਾਵ ।

ਉਸਤਾਦ ਬਲਗਰ ਮਿੱਥ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਦਿਲੀ ਸਰੀਰ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਆਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਆਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖਰੋਰਨਾ ਸਰੋਤ ਸਨ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਆਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਨੇਰਾਂ ਆੰਤਰਦਰਿਸ਼ਟੀ ਆਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀ ਖਰਤੀਰ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਘੋਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

OR,

ਤਬਲੇ ਦੇ ਰਹਿਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਤਬਲੇ ਦੇ ਮੰਬ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸੰਗੀਤ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਤਬਲੇ ਦੀ ਰਹਿਤ ਆਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ।

ਤਬਲਾ ਇੱਕ ਖਰਮੁੱਖ ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਆਖਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਸਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ : ਦਹਿਨੀ ਆਤੇ ਖਾਨਾ । ਤਬਲਾ ਇੱਕ ਲਗਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਿਥਮ ਖਰਮਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੁਰੀਲੇ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਤਬਲੇ ਦੇ ਆੰਗ ਆਤੇ ਉਸਦਾ ਉਚਾਰਣ ।

ਤਬਲੇ ਦਾ ਮੰਬ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਣ ਆਤੇ ਰਿਥਮ ਦੀ ਖਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਮੰਬ ਜਾਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਬਲੇ ਦੀ ਯੁਨ ਨੂੰ ਗਥਿਆਰ ਦਿੱਲ ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਟੀ ਜਾਂ ਸਟਰੋਕ ਦੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 3: ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਗੀਤ ਦਾ ਲੇਖ ।

ਤਬਲਾ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਜੇਹੇ ਗੱਲੇ ਨਾਲ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸੁਰੀਲੇ ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਯੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਬਮ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਮਮਝੇ ਕਿ ਤਬਲੇ ਦੀ ਰਿਹਤ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਅੰਸ ਹੈ ਜੋ ਮੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਯੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

24. ਇੱਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇੱਕ ਕਾਲੀਲਾ ਨਈ ਅਤੇ ਉਮਰੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਖਲੇਟ ਨਈ ।

Solution :

Step 1: ਇੱਕਤਾਲ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ।

ਇੱਕਤਾਲ ਇੱਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਲ ਹੈ, ਜੋ 12 ਬੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇੱਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬੀਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਖਲੇਟ ਵਾਧਮ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ।

Step 2: ਵੱਖਰੇ ਖਲੇਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀਲਾ ।

ਇੱਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਾਗ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਤੱਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲੀਲਾ ਅਤੇ ਖਲੇਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

Step 3: ਵਿਧੀ ਦੇ ਸਹੀ ਉਪਯੋਗ ।

ਇੱਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬੀਟਾਂ ਅਤੇ ਖਲੇਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੰਗੀਤ ਅਤੇ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰੀਲਾਪਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਇੱਕਤਾਲ ਨੂੰ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਿਆਂ, ਸਹੀ ਰਿਬਮ ਅਤੇ ਬੀਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

OR,

ਦਿੱਨਤਾਲ ਨੂੰ ਇਕਵਿਗਤ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਦੀ ਐਵਨਗੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1: ਦਿੱਨਤਾਲ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ।

ਦਿੱਨਤਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 8 ਬੀਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 2: ਇਕਵਿਗਤ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਦੀ ਐਵਨਗੀ ।

ਇਕਵਿਗਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੀਟ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਸੰਰਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਦੂਜੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਰਾਗ ਅਤੇ ਰਿਬਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Step 3: ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

ਇਹ ਵਿਧੀ ਮੰਗੀਤਕਾਰ ਬੀਟਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਦਿਨਤਾਲ ਅਤੇ ਇਕਵਿਗਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਤਰ ਤੋਰ ਤੇ ਸੁਚਿਤ ਜਾਂ ਰਿਬਮਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਖਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ।

25. ਖਿੰਡਤ ਰਿੰਮਲ ਬੈਸਰਣੀ ਸਿ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਖਿੰਡਤ ਰਿੰਮਲ ਬੈਸਰਣੀ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ।

ਖਿੰਡਤ ਰਿੰਮਲ ਬੈਸਰਣੀ ਇੱਕ ਖਰਮੁੱਖ ਮੰਗੀਤਰ ਵਿਧੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਾਗ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਧੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਗੀਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਬਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਨੀਤੀ ਲਿਖਣਾ ।

ਇਹ ਨੀਤੀ ਗਾਗ ਦੇ ਖਰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਯਾਯਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਰਤਕੇ ਇੱਕ ਮੰਗੀਤਰਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਆਦਾਨ-ਖਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖਰਗਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇੰਸਾਇਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।

Step 3 : ਨੀਤੀ ਦੀ ਖਰਯੋਗਤਾ ।

ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ, ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਖਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

Quick Tip

ਖਿੰਡਤ ਰਿੰਮਲ ਬੈਸਰਣੀ ਦਾ ਲੇਖਨ ਇੱਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਖਰਰਿਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਤਰ ਅਲੰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਰਬਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

OR,

ਸਿਤਾਰਾ ਦਾ ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਰਿਵੇਂ ।

Solution :

Step 1 : ਸਿਤਾਰਾ ਦੇ ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਖਰਰਿਕਿਆ ।

ਸਿਤਾਰਾ ਦਾ ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਮੰਗੀਤਰਾਂ ਸਿਤਾਰਾ ਦੇ ਟੀਨ ਅਤੇ ਤੰਤੂਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰੇ ਦੇ ਖਰਮਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਯਿਆਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਖਰਯੋਗ ।

ਸਿਤਾਰਾ ਦਾ ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਮੰਗੀਤਰਾਂ ਸਿਤਾਰਾ ਦੇ ਤੰਤੂਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਦੀ ਯੁਨੀ ਬੋਹਤਰ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

Step 3 : ਉੱਤਰ ।

ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸਿਤਾਰਾ ਨੂੰ ਖਰਯੋਗਤਮਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

Quick Tip

ਸਮਝੋ ਕਿ ਸਿਤਾਰਾ ਦੇ ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਖਰਰਿਕਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਤਰ ਜਨਤਕਤਾ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤਰ ਲਚਕਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

26. ਚਾਰ ਤਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਹਰੇ ਐਵੰਗੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਚਾਰ ਤਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਚਾਰ ਤਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤਾਲ ਹੈ ਜੋ 16 ਬੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬੀਟਾਂ ਅਤੇ ਰਿਥਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਨਾਲ ਮੰਗੀਤ ਵਧਦਾ ਹੈ ।

Step 2 : ਇੱਕ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਹਰੇ ਐਵੰਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇੱਕ ਗੁਣ ਵਿੱਚ ਤਾਲ ਦੇ ਬੀਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖਿਯਾਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਦੁਹਰੇ ਐਵੰਗੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨਾਲ ਬੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

Step 3 : ਰਾਗ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

ਚਾਰ ਤਾਲ ਨੂੰ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਤਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਗ ਅਤੇ ਮੰਗੀਤ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਖਰ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਬੀਟਾਂ ਨੂੰ ਕਮਪਲੀਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਚਾਰ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਐਵੰਗੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਗੂੜ੍ਹੇ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

OR,

ਰਾਗ ਬੇਟਵਾਲੀ ਦੇ ਦੁਹਰੇ / ਰਾਗੀ ਗਾਤ ਦੀ ਸੁਰਹਿ ਲਿਖੋ ।

Solution :

Step 1 : ਰਾਗ ਬੇਟਵਾਲੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹੋ ।

ਰਾਗ ਬੇਟਵਾਲੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਘੋਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ।

Step 2 : ਦੁਹਰੇ / ਰਾਗੀ ਗਾਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।

ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਤਰ ਰਿਥਮ ਦੀ ਮੁਢਲੇ ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਗਾਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੰਗੀਤ ਨੂੰ ਰੁਗਨੀ ਅਤੇ ਸਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

Step 3 : ਸੁਰਹਿ ਲਿਖੋ ।

ਰਾਗ ਬੇਟਵਾਲੀ ਦੀ ਸੁਰਹਿ ਵਿੱਚ ਤਾਲ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Quick Tip

ਰਾਗ ਬੇਟਵਾਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਹਿ ਮੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਰੁਗਨੀ ਅਨੁਭੂਤੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।